

Čís. 4148.

Rozdíl mezi smlouvou služební a smlouvou o dílo.

Předpis Šu 1162 d) obč. zák. netýká se nároků dle Šu 1155 obč. zák. Proti uplatňování nároků dle Šu 1155 obč. zák. nemůže se dovolávat zaměstnavatel náhody, jež, udavši se v jeho majetkovém okruhu, zabránila splnění smlouvy.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 792/24.)

Dle smlouvy ze dne 15. února 1922 byl žalobce ustanoven zástupcem žalované firmy pro Rakousko za 2% provisi z veškerého obrátu v Rakousku. Smlouva měla platit až do konce roku 1922 s tím, že, nebude-li dnem 30. září 1922 vypovězena, prodlužuje se o další jeden rok. Smlouva dne 30. září 1922 vypovězena nebyla, avšak v říjnu 1922 strana žalovaná spojivši se se společnostmi »V« a »F« předala jim veškerý prodej svých výrobků a v listopadu 1922 svoji výrobu až na další zastavila. Žalobce domáhal se na žalované společnosti žalobou zaplacení 80.000 Kč, jež by byl pravděpodobně vydělal na provisi za dobu od října 1922 až do dne žaloby. Procesní soud první stolice uznal žalobní nárok co do důvodu po právu. Důvody: Soud zjistil, že smlouvou ze dne 15. února 1922 byl založen mezi stranami poměr služební, že strana žalovaná již dne 18. září 1922 o nastávajícím uzavření kartelu s »V« a »F« věděla a měla tudíž možnost, smlouvu se žalobcem ještě včas (před 30. zářím 1922) vypovědět, že se nepostarala o převzetí této smlouvy kartelem a že v důsledku uzavřeného kartelu nesměl a nemohl žalobce pro ni další obchody uzavírat. Z těchto zjištěných skutečností plyne, že žalovaná strana již uzavřením kartelu v říjnu 1922 bez současného převedení služební smlouvy žalobcovy na tento kartel znemožnila mu vykonávání jeho smluvních povinností a získání odměny, jež mu ve formě 2% provise byla zajištěna. Pozdější zastavení výroby v listopadu 1922 bylo pouze druhou, náhodnou příčinou, o níž při uzavírání kartelu žalovaná strana pravděpodobně ani sama nevěděla; strana žalovaná nemůže se ostatně právem ani na ni pro odmítnutí žalobcova nároku odvolávat, poněvadž dle předpisu Šu 1155 obč. zák. zodpovídati musí veškeré na její straně udavši se skutečnosti, jimž zaměstnanci zabráněno bylo konání služeb, k nimž byl ochoten. Že za takové skutečnosti považovati dlužno i pouhé, nezaviněné náhody a tudíž i zastavení výroby následkem průmyslové stagnace, plyne jasně z ducha i z původního znění a i z odůvodnění novelizační úpravy cit. ustanovení. Odvolací soud rozsudek potvrdil. Důvody: Smlouvou ze dne 15. února 1922 zmocnila žalovaná žalobce, by pro ni pevně uzavíral obchody. Tím stal se žalobce jejím obchodním zmocněncem po rozumu čl. 47 obch. zák., třebaže byl jinak samostatným obchodním zástupcem. Mzda byla pevně smluvena 2% z čistých fakturovaných obnosů a výpovědní lhůta byla rovněž stanovena. To, čeho odvolatelka ve služební smlouvě ještě postrádá, stanoví zákon, jehož se v té příčině sama správně dovolává. Otázka příslušnosti soudní nemůže ničeho změnit na skutečném smluvním poměru. Předpisu Šu 1155

obč. zák. bylo právem, a v souhlasu s důvodovou zprávou novely správně použito. Podle toho je lhostejno, zda žalovaná zavinila či nezavinila zastavení provozu, nebo zda byla příčinou toho vyšší moc, neboť stačí, že jde o skutečnost, která se udála na straně žalované firmy. Že žalovaná znemožnila žalobci vykonávat smluvní povinnosti a získati vymíněnou odměnu, uzavřevši kartel bez současného převedení žalobcovy smlouvy na kartel, je předloženými dopisy žalované firmy jasně potvrzeno. K preklusi žalobního nároku po rozumu §u 1162 lit. d) obč. zák., kterou namítla žalovaná teprve při ústním odvolacím jednání, nelze hleděti, ježto nebyly v čas předneseny skutkové okolnosti, které by námitku tu odůvodňovaly (§ 482 c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Dovolatel shledává nesprávným právní názor odvolacího soudu, jenž smlouvu ze dne 15. února 1922 pokládá za smlouvu služební, kdežto při správném výkladu jejího obsahu jde buď o poměr příkazní, neb o smlouvu o dílo, čemuž nasvědčuje — jak praví dovolání — další názor odvolacího soudu, s oním neslučitelný, že žalobce, který onou smlouvou se stal obchodním zmocněncem žalované strany po rozumu čl. 47 obch. zák. — byl jinak samostatným obchodním zástupcem. Jako druhý důvod dle čís. 4 §u 503 c. ř. s. uvádí dovolatelka, že odvolací soud nevzal zřetele k ustanovení §u 1162 d) obč. zák., pokud se týče §u 34 zákona ze dne 16. ledna 1910, čís. 20 ř. zák., a že pro nedodržení šestiměsíční propadné lhůty, jehož měl dbáti z moci úřední, žalobu nezamítl. Řešení právní otázky, shora v první řadě uvedené, nemá v tomto sporu významu, neboť, i kdyby dovolatel měl pravdu, že jde o smlouvu o dílo, nemohl by, hledíc k ustanovení §u 1168 obč. zák., shodujícimu se v podstatě s předpisem §u 1155 téhož zákona, nic ve svůj prospěch dovoditi. Nicméně dlužno zdůrazniti, že není nesprávným názor nižších soudů, že smlouvou ze dne 15. února 1922 byl mezi stranami založen poměr služební. Rozdíl mezi smlouvou služební a smlouvou o dílo záleží dle §u 1151 obč. zák. a hledíc k vysvětlivkám ku třetí dílčí novele k občanskému zákonu jmenovitě v tom, že závaznost při oné smlouvě jest stanovena na určitý čas, po který zavázaná osoba přejímá na sebe povinnost konati v zaměstnavatelově zájmu práce ve smlouvě blíže vyznačené, kdežto při smlouvě o dílo není předmětem plnění závazek k vykonání díla, tím méně závazek ku konání prací po určitou dobu, nýbrž samo dílo hotové, tedy výsledek práce. Služební smlouva předpokládá dle své podstaty větší nebo menší stupeň odvislosti osoby ku práci zavázané na zaměstnavateli, naproti tomu ten, kdo se zavázal vykonati dílo, pracuje k dosažení tohoto účelu smlouvy samostatně, jsa v tomto směru jaksi sám podnikatelem. Dle obsahu smlouvy ze dne 15. února 1922 jeví se vzájemný poměr stran v podstatě takto: Smluvní poměr byl ujednán na určitou dobu (na rok 1922), po případě ještě na jeden další rok, nevypoví-li smlouvu ten aneb onen z nich do 30. září 1922. Žalobce, převzav oproti žalované straně plnění určitých povinností, vstoupil takto do poměru odvislosti k žalované; slíbil-li jmenovitě, že bude vyhledá-

vati jen takové zákazníky, kteří v čase uzavření obchodů jsou solventními, že při zastupování žalované strany bude si počínati dle nejlepšího vědomí a svědomí, že bude pravidelně, tedy asi každého měsíce podávat žalované straně zprávy o obchodních poměrech v Rakousku, prováděti pokyny, mu žalovanou udělené, nepřevziti po dobu smluvní zastupování jiné továrny na tabulové sklo. Dle toho výsledek žalobcovy práce a případný její nezdar spadaly na vrub zaměstnavatelův, a, poněvadž ani žalobce neručil za výsledek, ani nenastalo rozvázání smluvního poměru provedením jeho plnění — což obojí náleží k podstatě smlouvy o dílo — plyne z toho, že šlo o služební smlouvu, jak ostatně strany samy uznávají, mluvíce v ní o »úkonech služebních« (Dienstleistungen) a určující 2% provisi jako odměnu za vše (Entgelt) viz doslov Šu 1152 obč. zák., jenž mluví o »odměně« (Entgelt). Že zmocnění žalobce k uzavírání obchodů pro žalovanou (čl. 47 obch. zák., pokud se týče § 1002 obč. zák. a násl.) nezbavuje smlouvu její povahy jako smlouvy služební, netřeba blíže odůvodňovati (Mayer: das Recht der Schuldverhältnisse str. 231). Je-li tomu tak, mohli nižší soudové právem dovolávati se pro svůj názor Šu 1155 obč. zák. Ani druhá námitka dovolatelky není opodstatněna. Vyplývá to již z doslovu Šu 1162 písm. d), jenž má na mysli pouze nároky dle §§ 1162 a), b), nemůže se však náhradních nároků z Šu 1155 obč. zák. vyplývajících týkati také proto, že tyto jsou nároky na splnění služební smlouvy (materialie ku III. novele k obč. zák. str. 342 a násl.), proti nimž se zaměstnavatel nemůže hájiti ani námitkou náhody, která by se udála v jeho majetkovém okruhu, a splnění smlouvy bránila. Veškeré v tomto směru nabízené důkazy postrádají proto jakéhokoliv významu, a poněvadž nejde o skutkové okolnosti ve sporu rozhodné, není důvod čis. 2 Šu 503 c. ř. s. opodstatněn.

Čis. 4149.

Předpis Šu 38 nařízení ze dne 12. května 1919, čis. 246 sb. z. a n. jest opodstatněn Šem 8 zákona ze dne 10. dubna 1919, čis. 187 sb. z. a n. Bankovní úřad ministerstva financí jest oprávněn domáhati se splacení v Kč zápůjček, poskytnutých Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček bez ohledu na to, zda válečné půjčky budou vyplaceny.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, Rv I 793/24.)

Žalobě Bankovního úřadu ministerstva financí o zaplacení zápůjčky poskytnuté Rakousko-uherskou bankou lombardem válečných půjček, bylo vyhověno soudy všech tří stolic, Nejvyšším soudem z těchto

d ů v o d ů:

V § 38 vládního nařízení ze dne 12. května 1919, čis. 246 sb. z. a n. vyslovené převzetí lombardních zápůjček Rakousko-uherské banky má svou zákonnou oporu v Šu 8 zmocňovacího zákona ze dne 10. dubna